

Ministerie van Defensie

Militaire Inlichtingendienst

Postbus 20701
2500 ES 's-Gravenhage

-Aan:
Zie verzendlijst.

Telefoon 070 - 318 81 88
Telex 32374 KYDER/BIV NL
Telefax 070 - 318 79 51

Uw brief	Uw kenmerk	Ons nummer	Datum
		DIS/91/095/4297	2 september 1991
Onderwerp			
Joegoslavië: recente ontwikkelingen (nr 49/91)			

1. Hierbij doe ik U toekomen een notitie over de recente ontwikkelingen in Joegoslavië.
2. Zonder bijlage is deze brief ongeclassificeerd.

Hoofd Militaire Inlichtingendienst
voor deze
Het Hoofd Stafafdeling Inlichtingen

Kolonel der Grenadiers

Bijlagen	Bezoekadres	Doorkiesnummer
één	Kalvermarkt 28	070 - 318 6634
	's-Gravenhage	

Verzoeken bij beantwoording datum, nummer en onderwerp te vermelden.

Verzendlijst behorende bij brief MID nr. DIS/91/095/4297 , d.d. 1 september
1991

Aan:

Coördinator Verenigde Inlichtingendiensten Nederland

(Secretaris Generaal Ministerie Algemene Zaken)

Hoofd Inlichtingendienst Buitenland

Hoofd Binnenlandse Veiligheidsdienst

Ministerie van Buitenlandse Zaken

t.a.v. AMAD

MINISTERIE VAN DEFENSIE
MILITAIRE INLICHTINGEDIENST

JOEGOSLAVIE
Militair-politieke situatie
49/91

(Afgesloten 021200 SEP 1991)

Federale overheden

Afgelopen nacht is de overeenkomst getekend tussen de federale regering en de presidenten van de zes Joegoslavische deelstaten over de EG-voorstellen omtrent een vredesplan voor Joegoslavië. Zoals bekend betreffen deze het houden van een vredesconferentie met deelname van alle partijen, waarbij tevens zal worden voorzien in een arbitrageprocedure. De overeenkomst is afhankelijk gesteld van een volledig staakt-het-vuren in Kroatië. De naleving hiervan zal worden geobserveerd door de reeds nu in Joegoslavië aanwezige EG-waarnemersmissie, waarvan het mandaat zal worden uitgebreid tot de omstreden gebieden in Kroatië. Hierbij heeft Servië echter als voorwaarde gesteld dat de waarnemersteams slechts uit burgers zullen bestaan.

Zowel de Servische vertegenwoordiger in het federale presidium als de Servische president Milosevic hebben blijkbaar nog pogingen in het werk gesteld de ondertekening van het akkoord te verhinderen. Volgens de voorzitter van het presidium, de Kroaat Mesic, stelde Servië eerst "totaal onaanvaardbare" voorwaarden, zoals het terugtrekken van de Kroatische (para-)militaire eenheden tot de stellingen van een jaar geleden. Pas toen Mesic een stemming had geforceerd over de onvoorwaardelijke aanvaarding van de EG-voorstellen, hebben zeven van de acht presidiumleden hiermee ingestemd. Het traditioneel sterk op Servië georiënteerde Montenegro heeft zich van stemming onthouden, maar heeft wel de overeenkomst met de EG ondertekend.

De gang van zaken bevestigt het reeds eerder geuite vermoeden dat Servië uiteindelijk niet bereid is om zich door middel van een verwerping van de EG-voorstellen te isoleren. Het feit dat Servië in beginsel een uitbreiding van het EG-waarnemersmandaat tot de betwiste gebieden in Kroatië heeft aanvaard vormt een grote concessie. De houding van Servië duidt er echter op dat Servië op de conferentie vermoedelijk niet bereid zal zijn tot verdere concessies. Daarom moet de kans dat een dergelijke conferentie leidt tot een politiek akkoord omtrent te tegenstellingen in Joegoslavië voorlopig nog klein worden geacht.

Overigens is vermeldenswaard dat federaal premier Markovic heeft benadrukt dat zijn hele regering met de EG-voorstellen instemt. Impliciet geeft Markovic hiermee aan dat ook minister van Defensie Kadijevic, en met hem de federale strijdkrachten (JNA) met het voorstel akkoord gaan. Dit is in overeenstemming met de officiële positie van de defensieleiding, die -zeker de afgelopen weken- voortdurend heeft aangegeven een politieke oplossing voor de tegenstellingen in Joegoslavië te ambiëren. In het licht van de groeiende actieve pro-Servische opstelling van de JNA in Kroatië dient echter vooralsnog afgewacht te worden in hoeverre de JNA in Kroatië zich aan de overeengekomen wapenstilstand zal houden.

In een aantal steden in Joegoslavië, waaronder Belgrado, Zagreb en Skopje, zijn dit weekeinde demonstraties gehouden tegen de aanhoudende gevechten in het

land. Dit wijst op een groeiend verzet van de bevolking tegen de burgeroorlog in Kroatië. De Servische regering heeft deze demonstraties echter veroordeeld als een door Mesić georganiseerde poging het volk op te zetten tegen de JNA als laatste federale instelling. Deze uitlating vormt overigens tevens een nieuwe illustratie van de groeiende belangenovereenkomsten tussen de Servische regering en de JNA.

Kroatië

Het afgelopen weekeinde vonden nog steeds gevechten plaats in Kroatië, met name in de door Serviërs gedomineerde streken Oost-Slavonië en de Krajina. De Servische strijdgroepen in Kroatië opereren nog steeds grotendeels autonoom en zouden uiteindelijk elke overeenkomst tussen de JNA, Servië en Kroatië kunnen dwarsbomen. Overigens bestaat het vermoeden dat ook Kroatische en JNA-bevelhebbers zich soms onttrekken aan het gezag van hun meerderen en daardoor ook een bedreiging kunnen vormen voor een eventuele overeenkomst. Met name zijn er aanwijzingen van onenigheid tussen de extreme Kroatische nationalistes rond Osijek en de door hen als te gematigd beschouwde Kroatische regering.

Afgelopen zaterdag is het gekomen tot een confrontatie tussen Kroatische eenheden en de JNA. Uit de persberichtgeving is op te maken dat de gevechten zijn ontstaan nadat gevechtsvliegtuigen van de federale luchtmacht een Oegandees verkeersvliegtuig hadden gedwongen te landen op het door de JNA gecontroleerde deel van het vliegveld van Zagreb, omdat het vermoeden bestond dat het illegale wapens aan boord had. Na inspectie bleek dat de lading inderdaad 19 ton (niet gespecificeerde) wapens en munitie omvatte. Hoewel het vliegtuig de Sloveense hoofdstad Ljubljana als bestemming had, zouden de wapens voor 700.000 US dollar door een Kroatisch zakenman zijn aangeschaft in Zuid-Afrika en bestemd zijn geweest voor de Kroatische politie.

Na de landing van het vliegtuig hebben Kroatische eenheden kennelijk een poging gedaan de betreffende wapens alsnog in handen te krijgen. Dit is echter door de JNA verhinderd, waarna een aantal Kroaten hun toevlucht lijken te hebben gezocht in gebouwen van de EG-missie. Het incident in Zagreb toont zowel aan dat EG-waarnemers in Kroatië een zeker risico lopen, als ook dat Kroatië pogingen blijft ondernemen het internationale wapenembargo tegen Joegoslavië te ontduiken. Het is te verwachten dat hierdoor de relatie met de JNA verder zal verslechteren. In dit verband is vermeldenswaard dat de JNA zich dit weekeinde tevens heeft beklagd over de beroving van vier treinen met uit Slovenië afkomstige wapens en munitie in Kroatië. Deze melding kan echter niet bevestigd worden.

De Kroatische regering heeft dit weekeinde herhaald bereid te zijn om de Servische gebieden in Kroatië een grote mate van autonomie te verlenen. Zij stelde tevens in te stemmen met internationale controle op de naleving van de rechten van de Serviërs in deze gebieden. Deze mededeling toont aan dat Kroatië blijft vasthouden aan onafhankelijkheid binnen de huidige grenzen. Tevens houdt deze stellingname een nieuwe poging in om het buitenland sterker bij de tegenstellingen in Kroatië te betrekken in het kader van het streven naar internationalisering van het conflict.

Conclusie/voorzicht

Hoewel alle partijen hebben ingestemd met de EG-voorstellen omtrent een vredesconferentie met betrekking tot Joegoslavië, doet met name de Servische opstelling vermoeden dat deze republiek voornamelijk niet bereid zal zijn tot ingrijpende concessies die een politieke oplossing van de tegenstellingen in het land mogelijk zullen maken. Er moet op gerekend worden dat het staakt-het-vuren in

Kroatië, dat een cruciaal onderdeel van de akkoorden vormt, onder invloed van het autonome optreden van een aantal gevechtsgroepen slechts korte tijd stand zal houden. Een bron van onzekerheid vormt ook de JNA, waarvan de politieke leiding zich vóór de EG-voorstellen heeft uitgesproken, maar waarvan belangrijke delen zich de afgelopen weken vaak actief hebben opgesteld achter de Servische strijdgroepen in Kroatië.